

– tot Furstner was het vooral voor het lagere marinepersoneel heel moeilijk doordringen en men zag hem ook niet vaak aan boord van de marine-eenheden. Dat alles wekte grote weerstanden tegen hem.

In de ministerraad speelde Furstner een ondergeschikte rol: hij zat er meestal te zwijgen. Het 'parlementair gedoe' had hem, als zoveel officieren, steeds geërgerd (hij had zich aan het einde van de jaren '20 bij Gerretsons autoritaire 'Nationale Unie' aangesloten en was in '32 een van de initiatiefnemers geweest tot de beweging Nationaal Herstel) – wij nemen aan dat de meeste discussies in de ministerraad door hem als voortzetting van dat 'parlementair gedoe' beschouwd werden. Waarom werd hij minister? Hij had tegen dat ministerschap geen enkel bezwaar, mits hij bevelhebber der zeestrijdkrachten kon blijven (een combinatie welke door de Enquête-commissie terecht afgekeurd is: er was geen civiele beroepsinstantie meer¹), Gerbrandy was ook in Nederland al voorstander geweest van een apart departement van marine – en de koningin? Zij was van jongsaf op de marine gesteld geweest, zij had waardering voor Furstners capaciteiten en zij zag voorts, zo nemen wij aan, in hem een belangrijke bondgenoot in haar 'terugkeer'-opzet. De centrale rol die Furstner daarbij zou spelen, werd nog geaccentueerd ook: eind december '41 werd onder hem een Bureau Voorbereiding Terugkeer opgericht dat onder leiding kwam te staan van de uit Indië overgekomen luitenant-kolonel der mariniers M. R. de Bruyne, en begin februari '42 werd, tijdens de ziekte van minister van Boeyen (en tot diens verontwaardiging!), de Centrale Inlichtingendienst door Gerbrandy aan Binnenlandse Zaken ontnomen en onder Marine geplaatst met de Bruyne als tijdelijk hoofd; Derksema verdween dus.

Wij voegen nog toe dat tegelijk met de Bruyne nog een andere marine-officier uit Indië overgekomen was: kapitein-ter-zee J. W. Termijtelen; deze was in '36 in Den Haag Furstners chef de bureau geweest. Als chef van de marinestaf werd hij Furstners naaste medewerker. Samen werkten zij in '43-'44 even grandioze als irreële plannen uit voor een naoorlogse uitbreiding van de marine – zij zullen in een later hoofdstuk beschreven worden.

Amerikanen naar de West

Wij vermeldden al dat Welter, op de terugreis van Indië naar Engeland, in juni een bezoek had gebracht aan Curaçao en Suriname. Op Curaçao en Aruba bevonden zich toen ca. dertienhonderd man aan Britse en ca. elf-

¹ A.v., dl. V a, p. 45.